

คำวินิจฉัยของ นายจิระ บุญพจนสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๗/๒๕๔๘

วันที่ ๔ ตุลาคม ๒๕๔๘

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ต่อศาลรัฐธรรมนูญความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๔๗ ซึ่งครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันที่พรรคทางเลือกที่สามจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ในวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๘ และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้มีหนังสือแจ้งให้พรรคทางเลือกที่สามดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ แล้ว

เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๔๘ พรรคทางเลือกที่สามได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สามได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๕,๒๔๕ คน และได้จัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลแมคนาทัม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

(๒) สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๒ ถนนประตุม้า ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

(๓) สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๑๕/๑๔ หมู่ที่ ๑๑ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

(๔) สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสกลนคร ได้รายงานผลการสอบสวนข้อเท็จจริงการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ว่า ปრაภูชื่อในรายงานการประชุม จำนวน ๓ คน ให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่าไม่มีการประชุมจัดตั้งหรือเลือกตั้งกรรมการสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ แต่อย่างใด แต่ผู้ได้รับเลือกตั้งเป็นประธานสาขาพรรคทางเลือกที่สามได้ให้ถ้อยคำ

LIART

มีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าวจริงแต่วันเวลาที่ประชุมจริงไม่ตรงกับวันเวลาที่ระบุในรายงานการประชุมที่พรรคทางเลือกที่สามที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง นายทะเบียนพรรคการเมืองรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ และลำดับที่ ๔ พร้อมทั้งใช้อำนาจตามความในมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ให้พรรคทางเลือกที่สามชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑

พรรคทางเลือกที่สามมีหนังสือชี้แจงข้อเท็จจริงต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเกี่ยวกับจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ว่า เหตุที่สมาชิกพรรคทางเลือกที่สามได้ให้ถ้อยคำไม่สอดคล้องกับรายงานการประชุมที่แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เนื่องจากผู้ให้ถ้อยคำไม่เข้าใจคำถามของเจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงให้ถ้อยคำผิดไปจากข้อเท็จจริง โดยมีการประชุมจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามตามวันเวลาและสถานที่ที่ระบุในรายงานการประชุมจริง แต่ภายหลังการประชุมดังกล่าวหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สามได้เดินทางไปตรวจสอบพื้นที่ที่ขอจัดตั้งสาขาและประชุมสมาชิกถึงเรื่องกิจกรรมทางการเมืองและสาธารณประโยชน์ ผู้ให้ถ้อยคำจึงเข้าใจว่าการประชุมที่เจ้าหน้าที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งสอบถามคือการประชุมเรื่องกิจกรรมทางการเมืองดังกล่าวและพรรคทางเลือกที่สามได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายอรุณ คงมัน ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ทำให้กรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะตามข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๓๑ (๒) โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามดังกล่าวตามนัยมาตรา ๓๓ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และนายวิระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สามรักษาการหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคทางเลือกที่สามได้ตรวจสอบกระบวนการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ ซึ่งตั้งอยู่จังหวัดสกลนครแล้วพบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าวดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สามหลายประการ จึงขอยกเลิกการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ และมีหนังสือยืนยันการขอยกเลิกการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว และทราบว่ากรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม แต่เนื่องจากพรรคทางเลือกที่สามไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไป จึงยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น

นายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณาแล้วเห็นว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง พรรคทางเลือกที่สามไม่ได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พรรคทางเลือกที่สามไม่ชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

คดีมีปัญหาว่ามีเหตุยุบพรรคทางเลือกที่สามตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่
บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

LIRT

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้วให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา”

พิเคราะห์แล้ว หลังจากศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๔ รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้พิจารณาวินิจฉัย และได้ส่งสำเนาคำร้องให้พรรคทางเลือกที่สามในฐานะผู้ถูกร้องให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน แต่เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์ส่งเอกสารคืนศาลรัฐธรรมนูญโดยแจ้งว่าผู้รับย้ายไม่ทราบที่อยู่ใหม่ ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ปิดประกาศ ณ ที่ทำการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเมื่อวันที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๔ เพื่อให้พรรคทางเลือกที่สามยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายใน ๑๕ วัน เมื่อล่วงพ้นเวลาดังกล่าวแล้ว พรรคทางเลือกที่สามไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาแต่ประการใด ข้อเท็จจริงจึงรับฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๔ พรรคทางเลือกที่สามได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สามได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๕,๒๔๕ คน และได้จัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามแล้ว จำนวน ๔ สาขา ดังนี้

(๑) สาขาพรรค ลำดับที่ ๑ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๘๒ หมู่ที่ ๔ ตำบลแมคนาทัม อำเภอโคกศรีสุพรรณ จังหวัดสกลนคร

(๒) สาขาพรรค ลำดับที่ ๒ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๔๒ ถนนประตุม้า ตำบลเวียงเหนือ อำเภอมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

(๓) สาขาพรรค ลำดับที่ ๓ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๒๑๕/๑๔ หมู่ที่ ๑๑ แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพมหานคร

(๔) สาขาพรรค ลำดับที่ ๔ ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๖ หมู่ที่ ๖ ตำบลบ้านนา อำเภอบ้านนาเดิม จังหวัดสุราษฎร์ธานี

นายทะเบียนรับรองการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สามเฉพาะสาขาพรรคลำดับที่ ๒ ลำดับที่ ๓ และลำดับที่ ๔ และให้พรรคทางเลือกที่สาม ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่ ๑ พรรคทางเลือกที่สามได้แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า นายอรุณ คงมั่น ลาออกจากตำแหน่งหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ทำให้กรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามพ้นจากตำแหน่งทั้งหมด ตามข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สาม พ.ศ. ๒๕๕๓ ข้อ ๓๑ (๒) โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคทางเลือกที่สามดังกล่าวตามนัยมาตรา ๓๓ แห่งพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘ และนายวีระวัฒน์ สุขเกษม รองหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สามรักษาการหัวหน้าพรรคทางเลือกที่สาม ได้มีหนังสือแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า พรรคทางเลือกที่สามได้ตรวจสอบกระบวนการการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ แล้วพบว่า การจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว ดำเนินการไม่ถูกต้องตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในข้อบังคับพรรคทางเลือกที่สามหลายประการ จึงขอยกเลิกการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคทางเลือกที่สาม ลำดับที่ ๑ และมีหนังสือยื่นขอยกเลิกการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองดังกล่าว และทราบว่ากรณีดังกล่าวอาจเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทางเลือกที่สาม แต่เนื่องจากพรรคทางเลือกที่สามไม่ประสงค์จะดำเนินกิจการทางการเมืองต่อไป จึงยอมรับผลที่จะเกิดขึ้น

ข้อเท็จจริงได้ความดังกล่าว จึงฟังว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทางเลือกที่สามไว้ในทะเบียนพรรคการเมือง พรรคทางเลือกที่สาม ไม่ได้ดำเนินการให้มีสาขาพรรคการเมืองครบภาคละหนึ่งสาขาตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ จึงเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคทางเลือกที่สามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕)

อาศัยเหตุดังที่ได้พิจารณาแล้ว จึงสั่งให้ยุบพรรคทางเลือกที่สาม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายจรัส บุญพจนสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ